

Ekonomikas ministrija

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519, tālr. 67013100, fakss 67280882, e-pasts pasts@em.gov.lv, www.em.gov.lv

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā Nr. 3.3-8/2020/3141N

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai

*Par elektroenerģijas pārvades sistēmas
pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku*

Ekonomikas ministrija (turpmāk – Ministrija) ir izvērtējusi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) 2020.gada 23.aprīlī publicēto konsultāciju dokumentu par elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku un sniedz šādu viedokli.

Ministrija atzinīgi vērtē Regulatora izstrādāto mehānismu, kas nosaka, ka pārvades sistēmas operators turpmāk varēs izmantot pārslodzes ieņēmumus pārvades tarifu samazināšanai, ieguldot tos jaunu pamatlīdzekļu iegādē vai izveidē. Ministrijas vērtējumā tas uzskatāms par veiksmīgu risinājumu, kas radīs ilgtermiņa kapitāla izmaksu samazinājumu.

Tāpat Ministrija pozitīvi vērtē arī Regulatora plānu mainīt elektroenerģijas pārvades tarifu noteikšanas pieeju, pārejot no *izmaksu plus* tarifu noteikšanas pieejas uz *ieņēmumu griestu* pieeju, kas jau tiek piemērota elektroenerģijas sadales sistēmas operatoram un dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram, tādējādi savstarpēji pielīdzinot tarifu aprēķināšanas pieejas un nodrošinot tarifu stabilitāti divu līdz piecu periodā, kuram tiks noteikti atļautie ieņēmumi.

Vienlaikus Ministrija pauž bažas par Regulatora izstrādāto tarififikācijas modeli, kas paredz iedalīt pārvades sistēmas lietotājus trīs grupās atbilstoši elektroietaišu piederības robežai – 110 kV līniju lietotāju grupa, 110 kV kopņu lietotāju grupa un 110 kV transformatoru lietotāju grupa. Šāds lietotāju iedalījums neatbilst ne pārvades sistēmas kopējai būtībai, ne arī vēsturiski izveidotai Latvijas elektroenerģijas sistēmai.

Pirmkārt, Ministrija vērs uzmanību, ka elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora pamatpienākums ir rūpēties par elektroenerģijas pārvades sistēmas drošu funkcionēšanu, tajā skaitā nodrošinot pienācīgu pārvades tīkla jaudu, stabilu sistēmas darbību, kā arī atbilstošu elektroenerģijas pārvadīšanu. Ministrijas ieskatā elektroenerģijas pārvades sistēma būtu skatāma kā vienots kopums iepriekš minētā mērķa sasniegšanai un tās dalīšana lietotāju grupās nebūtu atbalstāma. Jebkāda lietotāju grupu veidošana Ministrijas ieskatā būtu vērtējama kritiski, jo tas rada pamatu nevienlīdzīgai pieejai un disproporcijai starp dažādiem pārvades sistēmas lietotājiem. Minētās bažas faktiski tiek apstiprinātas ar metodikas projekta anotācijā norādīto, proti, ka izmaksu samazinājums attiecībā uz katru lietotāju grupu ir atšķirīgs. Turklāt jāņem vērā, ka pārvades sistēmas operatora pienākumos nebūtu jāietilpst tādu pasākumu veikšana, kas īpaši fokusētos uz uzdevumiem, kas veicinātu elektroenerģijas lietotāju pieslēgšanos pārvades sistēmai. Neapšaubām, ka pastāv objektīva nepieciešamība pie zināmiem nosacījumiem sistēmas dalībniekiem nodrošināt iespēju pieslēgties pie pārvades sistēmas, taču šiem gadījumiem tipiski jābūt pamatotiem ar tehniskiem kritērijiem, piemēram, pastāv risks, ka sadales sistēmas jauda nespēs apkalpot attiecīgo klientu pienācīgā apjomā un kvalitātē. Vienlaikus jānorāda, ka īpaši

labvēlīgu nosacījumu radīšana pārvades sistēmas pieslēgumu ierīkošanai un ekspluatācijai nav salāgojama ar optimāli sabalansētu un ilgtspējīgu elektroenerģijas sistēmas darbību, jo pēc būtības tiek radīta sistēma, kad pārvades sistēmas pieslēgumi nav pamatoti ar tehniskiem apsvērumiem, bet gan ir ekonomiski motivēti. Tas pēc būtības novērš pārvades sistēmas operatoru no savas pamatfunkcijas veikšanas un paredz, ka pārvades sistēmas operators zināmā veidā pilda sadales sistēmas operatora funkcijas.

Otrkārt, norādām, ka valsts elektroenerģijas sistēma ir izveidota tā, ka 110 kV transformatoru lietotāju grupai atbilst tikai sadales sistēmas operatora AS "Sadales tīkls" pieslēgums. Metodikas izmaiņas faktiski palielina plaisu starp sadales un pārvades sistēmas pieslēgumiem. Jāņem vērā, ka lielie elektroenerģijas patērētāji, kas šobrīd ir pieslēgti pie elektroenerģijas sadales tīkla, bet kuriem atrašanās vieta ļauj pieslēgties pie elektroenerģijas pārvades sistēmas, būtiski atšķirīgu tarifu rezultātā var izmantot šo iespēju un veidot pieslēgumu pie pārvades sistēmas. Šādas sekas savukārt draud ar palielinātiem sadales sistēmas operatora tarifiem, jo zaudētie ieņēmumi būtu jāatgūst no pārējiem sadales sistēmas operatora klientiem, kas ilgtermiņā padarīs elektroenerģijas sistēmu nekonkurētspējīgu. No metodikas projekta anotācijas nav izsecināms plānoto izmaiņu mērķis, ieguvumi un ietekme uz kopējo elektroenerģijas sistēmu. Metodikas izmaiņu rezultātā faktiski notiktu izmaksu pārdale starp lietotāju grupām. Ievērojot minēto, Ministrija nevar atbalstīt metodikā paredzēto lietotāju grupēšanu un uzskata, ka būtu jānosaka vienots tarifs visiem pārvades sistēmas lietotājiem.

Visbeidzot attiecībā uz Regulatora metodikas priekšlikumu, ka elektrotīkla uzturēšanas izmaksu segšanā turpmāk jāpiedalās arī elektroenerģijas ražotājiem, Ministrija vērš uzmanību, ka šobrīd nevar atbalstīt šādu priekšlikumu, jo Ministrijas rīcībā nav informācijas par šī priekšlikuma pamatojumu. Norādām, ka gan Eiropas Savienības, gan arī nacionālā līmeņa politikas plānošanas dokumenti paredz atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu. Arī vairāki no Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2030.gadam uzdevumiem paredz novērst šķēršļus atjaunojamo energoresursu izmantojošo elektrostaciju ienākšanai elektroenerģijas tirgū. Tāpēc Ministrija uzskata, ka, ieviešot konkrēto priekšlikumu, ir kritiski svarīgi izvērtēt šāda priekšlikuma radītās sekas, tajā skaitā to, kā konkrētais priekšlikums ietekmēs vietējo elektroenerģijas ražotāju konkurētspēju Baltijas reģionā. Jo īpaši šis faktors ir svarīgs, ņemot vērā Baltijas valstu elektroenerģijas tirgus ciešo integrāciju. Tāpēc pirms šāda priekšlikuma ieviešanas Ministrija aicina Regulatoru izvērtēt, vai šobrīd elektroenerģijas pārvades tarifa ieviešana elektroenerģijas ražotājiem ir pareizais risinājums, veicot detalizētu ietekmes izvērtējumu reģionālā griezumā, kā arī apsvērt iespēju šādu risinājumu ieviest vienoti visās Baltijas valstīs, tādējādi saglabājot vienlīdzīgu un godīgu konkurenci starp elektroenerģijas ražotājiem.

Cienā

Valsts sekretāra vietnieks

Dz.Kauliņš

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU